Manuál

MANUÁL K JONOVI FOSSEMU

Michal Tallo

Jon Fosse může působit jako typ autora, jenž celý život píše jednu knihu. Ať otevřeme prakticky kteroukoli, najdeme podobné motivy, prostředí norské krajiny, fjordů a města Bjørgvin (dnes Bergen), minimalistický jazyk, ustálené fráze a specifický vnitřní rytmus vět, které délkou nejednou přesahují stranu (někdy i desítky stran). I jména se často opakují: Asle, Ales, Alida. Odlišnosti začínáme vnímat až při hlubším ponoru. Nespočívají ani tak v obsahu nebo formě, jako spíše v atmosféře a pocitovém vyznění jednotlivých děl. V češtině jich od autora vyšlo zatím devět, řada dalších je dostupných v angličtině a slovenštině — všechny tyto možnosti a okolnosti potenciálnímu novému čtenářstvu komplikují odpověď na otázku, kde vlastně začít.

Subjektivně snad nejpřístupnějším dílem s nejzřetelnějším příběhem je *Trilogie*. V češtině vyšla ve třech tenoučkých svazcích *Mámení* (2009), *Sny Olavovy* (2015) a *Na sklonku dne* (2016) v překladu Ondřeje Vimra, ve slovenštině souborně jako 174stránková *Trilogie* (2014) v překladu Anny Fosse. Příběh mladého páru, který putuje krajinou a bezčasím z vesnice do Bjørgvinu a utíká před konzervativními předsudky, násilím i osudem, svou jasně sledovatelnou dějovou strukturou představuje vhodný úvod do autorovy poetiky a jedinečného literárního světa, přičemž umožňuje seznámit se s typickými rysy Fosseho psaní.

Možné cesty, kudy po *Trilogii* pokračovat, vyplývají z reakce: pokud se člověk mine s *Trilogií*, je pravděpodobné, že mu nesednou ani další Fosseho knihy. Pokud ho nadchne, bez váhání se lze vrhnout na autorův *opus magnum*: osmisetstránkovou, v jediné větě napsanou *Septologii* (2026, přeložila Daniela Mrázová). Obraz dvou (i když možná jen jednoho) malířů jménem Asle, prvního etablovaného, druhého ničeného závislostí na alkoholu, je knižní hypnózou, zvláštním transem, čímsi, co je téměř nemožné popsat slovy: existuje málo knih, jež pro bezbožného autora tohoto článku představují spirituální zážitek. *Septologie* takovou je: ne nadarmo se v ní rytmicky opakuje modlitba.

Po *Septologii* už je postup plně v režii zhypnotizovaného čtenářstva. Sáhnout může třeba po úzkostlivé (a prostředím i historickou předlohou mírně odlišné) *Melancholii I* a *II* (2007, 2009, přeložila Barbora Grečnerová), nebo zůstat ve známějších vodách s kratičkými novelami *To je Ales* (2024) a *Ráno a večer* (2007) obě v překladu Ondřeje Vimra. Speciální tip na závěr: Fosseho první vydané dílo po udělení Nobelovy ceny, novela *Vaim*, zatím v českém ani slovenském překladu neexistuje, je však dostupná v angličtině. Navzdory vážnosti a hloubce jde o autorovu nejvtipnější knihu.

Autor je spisovatel.